

نقش بعد محیطی - اکولوژی در مدل فرهنگ کیفیت سازمانی

(مورد مطالعه دانشگاه آزاد اسلامی - واحدهای استان تهران)

محسن عامری شهرابی * - دانشجوی دکتری مدیریت و برنامه ریزی امور فرهنگی، گرایش تصمیم گیری و خط مشی گذاری فرهنگی، گروه مدیریت فرهنگی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد اصفهان (خوراسگان)، اصفهان، ایران.
اسماعیل کاوسی - دانشیار گروه مدیریت فرهنگی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شمال، تهران، ایران.
اکبر اعتباریان - استادیار گروه مدیریت دولتی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد اصفهان (خوراسگان)، اصفهان، ایران.
حمیدرضا بهرامی - استادیار گروه مدیریت دولتی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد نراق، نراق، ایران.

چکیده

عنوان این تحقیق، نقش بعد محیطی - اکولوژی در مدل فرهنگ کیفیت است. دانیل اهلرز دو بعد فرهنگی - روانشناختی و هم چنین ساختاری - مدیریتی معرفی نموده و این تحقیق براساس مطالعه انجام شده بعد محیطی - اکولوژی را به آن اضافه نموده است. روش تحقیق توصیفی از نوع پیمایشی بوده و جامعه آماری این تحقیق شامل دو جامعه: خبرگان اول که جهت طرح و تعدیل مولفه ها و خبرگان دوم جهت تایید بارهای عاملی مولفه ها از اعضای هیأت علمی و مدعو واحد های دانشگاه های آزاد اسلامی استان تهران در کلیه گرایش های دو رشته مدیریت و علوم تربیتی رشته علوم تربیتی استفاده گردیده است. ابزار اندازه گیری، پرسشنامه محقق ساخته با بعد اصلی محیطی - اکولوژی ۱۰ مولفه و ۳۳ سوال و استفاده از طیف ۵ درجه ای لیکرت بوده و جهت سنجش روایی پس از تایید روایی محتوا توسط خبرگان میزان روایی سازه محاسبه و ارتباط سوالات و مولفه های تایید گردید. همچنین برای سنجش پایایی از ضریب آلفای کرونباخ استفاده گردید که در این تحقیق مقدار بعد محیطی - اکولوژی ۰/۹۰۷ محاسبه شد. یافته های تحقیق نشان داد که مقادیر بار عاملی و سطح معناداری محاسبه شده در بعد محیطی - اکولوژی بین ۱۰ مولفه، مولفه ارتباط با دولت با بار عاملی ۱۰،۰۰، مولفه محیط اجتماعی با بار عاملی ۹،۹۷ و مولفه مشتریان با بار عاملی ۹،۳۹ بیشترین بار عاملی بین ۱۰ مولفه به خود اختصاص دادند.

واژگان کلیدی: فرهنگ کیفیت، بعد محیطی - اکولوژی، دانشگاه آزاد اسلامی.

The role of ecology in the environmental quality culture model (the study of Islamic Azad University of Tehran Province)

Abstract

The title of the study, the environmental - ecological model of quality culture. Daniel Ehlers cultural aspects - psychological and structures - manage the introduction and the study on the environmental study - Ecology has added to it. The research was descriptive and statistical population includes both the community. The first experts to plan and adjust the components and second experts to confirm the factor loadings component and a visiting faculty members of Islamic Azad University in Tehran were selected. Measurement tools, self-designed questionnaire environmental dimension - Ecology 10 components and 33 questions and 5-point Likert scale was used to assess the validity and content validity by experts calculate the validity and relevance of the questions was confirmed and components. The Cronbach's alpha coefficient was used to test its validity in this study environmental value - Ecology 0.907 respectively. The results showed that loadings and environmental significance level calculated - Ecology 10 components, component loadings associated with the administration of 10.00, the social environment component with factor loadings of 9.97 and 9.39 component factor loadings customers with the highest factor loadings between 10 factors respectively.

Key words: culture of quality, the environmental ecology, Islamic Azad University.

مقدمه

بعد محیط باید، در ایجاد فرهنگ کیفیت، اهمیت به سزایی به آن داده شود. توسعه پایدار محیطی در فرهنگ کیفیت، حاصل تعامل کیفیت آموزش عالی در هر کشور یکی از ارکان توسعه علوم و اقتصاد اجتماعی بوده و دستیابی به کیفیت عالی در آموزش باید بخشی از استراتژی و خط مشی سازمانهای آن کشور باشد (عزیزی و یعقوبی، ۲۰۰۵). هرچند از مفهوم کیفیت در آموزش عالی تعریف‌های گوناگونی عرضه شده اما ساده‌ترین تعریف کیفیت در آموزش عالی «مناسب بودن برای هدف ویژه» است (بازرگان، ۲۰۰۲). کیفیت در آموزش عالی با دستیابی به اهداف و کسب یا تایید استانداردهای عمومی و قابل قبول مرتبط است و بنابراین تضمین کیفیت به معنای وجود برنامه ریزی و بررسی منظم آن برنامه به منظور تعیین استانداردهای قابل قبول در آموزش عالی می‌باشد که هدف از آن جلوگیری از هدر رفتن سرمایه‌های انسانی، منابع مادی و مالی و نیز ایجاد هماهنگی بین توسعه نظام‌های آموزشی و کارایی آن امری می‌باشد (مدهوشی و همکاران، ۲۰۰۹). در حال حاضر کیفیت آموزش عالی در دستور کار اصلی نظام آموزش عالی در سرتاسر جهان قرار گرفته است (فرخ نژاد، ۲۰۰۷). دستیابی به این مهم از طریق ترویج و اشاعه تحقق کیفیت باشد. «اگر فعالیت سیستم کیفیت در تقابل با فرهنگ سازمان باشد، نتیجه آن آسیب رساندن به سازمان خواهد بود» (ویلجون، واورن، ۲۰۰۸). فرهنگ کیفیت پیامد یک فرایند مستمر درونی شده منابع انسانی که در پی یادگیری، افزایش سواد کیفیت می‌باشد.

بیان مسأله

محیط مولد خیلی از رفتارهای درونی شده افراد می‌تواند باشد. محیط، قدرتی دارد که به هنجارهای اجتماعی شکل می‌دهد. دانشگاه هم در سطح کلان جزئی از محیط است که در فرایند ارزش آفرینی نقشش خیلی پررنگ است. فرهنگ مولد در محیط

دانشگاه تولید می‌شود. مسئولان و سیاستگذاران نظام‌های آموزش عالی همیشه به دنبال ابزار، روش و یا فرآیندی هستند که با کمک آن پیشرفت آموزش عالی در کشور خود را به تصویر کشیده و وضعیت خود را با سایر کشورها مقایسه نمایند به همین دلیل اکثر کشورهایی که عضو سازمان‌های جهانی می‌باشند، اخیراً به تاسیس یا تقویت مکانیزم‌های ملی برای تضمین کیفیت در آموزش عالی خویشت اقدام نموده‌اند. بعلاوه در هر کشوری سیستم آموزشی به عنوان عامل اصلی برای تکمیل خط مشیهای توسعه پایدار است، آمادگی و تعلیم نیروی انسانی باتجربه و متخصص به عنوان اساسی برای توسعه همه جانبه کشورها، تولید دانش، هدایت و یادگیری مقدماتی، پژوهش‌های کاربردی و توسعه‌ای بوسیله دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی انجام شده است، بنابراین خروجیها و نتایج سیستم آموزش عالی، مستقیماً در جهت توسعه کشور حرکت می‌کند. در واقع نهاد آموزش عالی کشورها، از مهمترین عوامل شکل‌دهی جهان آینده تلقی می‌شوند. نظام‌های آموزشی در جوامع مختلف در اثر تحولات جهانی با تغییراتی مواجه شده‌اند. بنابراین دانشگاه‌ها به دنبال ربودن گوی سبقت از سایر دانشگاه‌ها با استفاده از سازوکارهایی چون تضمین کیفیت و اعتبار سنجی می‌باشند.

در سالهای اخیر مسأله کیفیت آموزشی از مباحث قابل توجه در نظام‌های آموزشی می‌باشد؛ طوری که تحولات سالهای اخیر نشان از رشد کمی دانشجو و عدم توجه به کیفیت دانشگاه و بهبود ارتقای آن شده است. دانشگاه آزاد اسلامی به عنوان بخش مهم و تاثیرگذار در نظام آموزش عالی جمهوری اسلامی ایران با چالش‌هایی در خصوص اداره امور دانشگاه مواجه است. دانشگاه آزاد اسلامی از یک سو با کاهش تعداد دانشجو، افزایش موسسه‌های ارائه کننده خدمات آموزشی و از سوی دیگر با تاکید و توجه نظام آموزش عالی به بهبود کیفیت تجاری سازی خدمات دانشگاهی روبروست. این پژوهش

مدیریت شهری

فصلنامه مدیریت شهری
Urban Management
شماره ۴۲ بهار ۹۵
No.42 Spring 2016

۲۷۴

با توجه به نقشی که فرهنگ کیفیت می توان در بهبود وضعیت و تحول این دانشگاه به عنوان دانشگاهی تاثیر گذار در جهان اسلام ایفا نماید به دنبال آن است. بنابراین سوال اصلی تحقیق این است که مولفه های بعد محیطی- اکولوژی کدامند؟ و هر کدام چه میزان تاثیر دارند؟

ادبیات نظری

آموزش عالی در همان حال که نقش و جایگاه تعیین کننده ای از حیث ثروت و سرمایه ملتها و توسعه جوامع پیدا کرده است، در شرایط رقابتی تری نیز قرار گرفته است (سیاری، ۱۳۸۷). در بازار آموزشی جدید، افراد باید چالشهای رقابت را توسط فعالیت شان در جهت بهبود کیفیت محصولات، خدمات و ساز و کارهای انتقال فراهم آورند، بنابراین کیفیت می تواند تنها عامل قضاوت بین مؤسسات باشد. دانشگاه ها جزئی از جامعه هستند بنابراین خواسته های جامعه را در تربیت نیروی انسانی، مسئولیت پذیری بیشتر و نشان دادن استانداردهای بالای محصولات (دوره آموزشی، یادگیری، فارغ التحصیلان) و خدمات برآورده سازد.

همراه با موقعیت مؤسسات در کنترل بیشتر بر روی امور خود، (خودکنترلی)، بهبود کیفیت به طور فزاینده ای از اهمیت برخوردار می شود (محمدی، ۱۳۸۴). در این راستا استقرار نظام های تضمین کیفیت به عنوان راهبردی مناسب جهت حفظ و ارتقاء کیفیت نظام آموزش عالی و پاسخی مناسب به چالش های پیش رو مورد توجه قرار گرفته است (مهرمحمدی، ۱۳۷۹)؛ بنابراین در عصر جدید، تحولات و چالشهای جهانی و محلی نظیر جهانی شدن، ظهور فناوری های اطلاعات و ارتباطات، اقتصاد مبتنی بر دانش، تغییرات جمعیتی و افزایش کمی دانشجویان و کاهش بودجه سرانه آنها از یک طرف و از طرف دیگر افزایش رقابت میان مؤسسات آموزش عالی در سطح ملی و بین المللی، نظام های آموزش عالی را بر آن داشته است تا همواره بر آن باشند تا سطحی از کیفیت را رعایت نمایند (کارنوی،

۱۳۸۴). همچنین شواهدی در دست است که نشان میدهد افزایش هزینه ها در آموزش عالی و به عبارتی اختصاص منابع مالی بیشتر در قبال بازده و فرآورده های کمتر، ناشی از فقر کیفیت در آموزش عالی و فعالیت های آن است (ایزدی، ۱۳۸۷).

بنابراین مقوله کیفیت چه در گستره ملی و چه بین الملل به اولویت و دغدغه ی اصلی رهبران و سیاستگذاران آموزش عالی تبدیل شده در برهه ای که شاهد بازار جهانی آموزش عالی هستیم این راهبردی بودن کیفیت، روز به روز اهمیت و جایگاه بالاتری پیدا می کند. در این میان موفقیت از آن نظام هایی است که به دور از برخورد کنشی و انفعالی، به برنامه ریزی فراکنشی و راهبردی برای مدیریت و تعالی کیفیت نظام آموزش عالی در سطح ملی، منطقهای و بین المللی و با چشم اندازی به پوشش کلیه ذینفعان می پردازند. نظام آموزش عالی ایران نیز همگام با تحولات جهانی، همواره کوشیده است تا در قالب اهداف برنامه های بلندمدت به تقویت جایگاه سیستم آموزش عالی در سطح ملی و جهانی مبادرت ورزد و پاسخگوی نیازهای گوناگون جامعه نوین باشد یعنی با تولید دانش و پرورش نیروی انسانی به توسعه پایدار جامعه کمک کند (پورعزت و همکاران، ۱۳۸۷)؛ بنابراین با توجه به اینکه آموزش عالی در قرن بیست و یکم، در دو جنبه مهم پیشرفت نموده است: در این خصوص میتوان گفت در یک بعد، آموزش عالی، یک موضوع ملی است که بر این اساس طرح دولتی برای ارائه و صدور مجوز برای آن، اعم از دولتی و خصوصی لازم میباشد، این امر به تضمین کیفیت آموزش عالی، وجهه ملی و بومی می دهد. علیرغم، جنبه های مستقل آموزش عالی کشورهای مختلف، بسیاری از وجوه و مسائل و چالشهای آموزش عالی، بین اکثر کشورها مشترک میباشد. در این معنا، تضمین کیفیت در آموزش عالی به یک مسئله جهانی تبدیل می شود که در آن یک سازمان جهانی و بین المللی میتواند نقش حیاتی ایفا کند. در این میان تمامی

مدیریت شهری

فصلنامه مدیریت شهری
Urban Management
شماره ۴۲ بهار ۹۵
No.42 Spring 2016

۲۷۵

نهادهای تضمین کیفیت، چه با تجربه و چه کم تجربه، گزینه های بسیاری برای به اشتراک گذاری تخصص و تجربه در مدیریت کیفیت و استانداردها به دست میآورند (شبکه بین المللی نهادهای تضمین کیفیت در آموزش عالی- طرح راهبردی ۲۰۱۲). نظام آموزش عالی همواره عامل بنیادی تکامل و توسعه اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی جامعه محسوب می شود. بنابراین کشورهایی که خواهان توسعه هستند باید نظام آموزشی خود را تقویت نمایند. شرط لازم برای این نوع توسعه بررسی و شناخت دقیق وضعیت گذشته و موجود عوامل و نیروهای درونی و بیرونی تأثیرگذار در فرایند توسعه می باشد. این شناخت به مدیران دانشگاه یاری می رساند تا با نگاهی عمیق بتواند الگوی موجود در هدایت دانشگاه را برنامه ریزی و توسعه دانشگاه را در حوزه بهبود و توسعه کیفیت را مورد تأمل قرار داده و در نوع سازمان دهی فعالیت های دانشگاهی، خلاقیت، نوآوری و کیفیت را مدنظر قرار دهد. سیستم دانشگاهی متأثر از سایر سیستم های علمی کشور و سیستم های

مدیریت شهری

فصلنامه مدیریت شهری
Urban Management
شماره ۴۲ بهار ۹۵
No.42 Spring 2016

■ ۲۷۶ ■

زیرساخت ها، مدیریت و رهبری دانسته است. با این حال چیزی که در اکثر مذاکرات مطرح می شود، ضرورت توسعه آموزش عالی نیست، بلکه چگونگی و کیفیت این آموزش است که توجهات بسیاری را به خود معطوف ساخته است. این خود می تواند بحث ها و مذاکرات گسترده تری را در رابطه با تأثیر اقتصادی و اجتماعی توسعه و رشد در آموزش عالی به همراه داشته باشد (سیسل دیر، ۲۰۰۹). تایشلر توسعه کمی آموزش عالی را به همان اندازه و گستردگی نظام آموزش عالی می داند. به نظر وی گسترش آموزش عالی در اکثر کشورها به عنوان یک روند مثبت پیگیری می شود؛ اما توجه عمده در این حیطه بیشتر به موازین ثبت نامی یا نام نویسی معطوف بوده و کمتر به کیفیت آموزش و پژوهش و خدمات تخصصی به دانشجویان و کارکنان هیأت علمی توجه شده است (تایشلر، ۲۰۰۴). بورروکابال (۱۹۸۳) جنبه های بنیادی نهاد دانشگاه را شامل این ابعاد می داند: وظایف، مأموریت ها، اهداف، فلسفه دانشگاه به عنوان یک نهاد، ساختارها (توسلی و فاضلی، ۱۳۸۷). مطالعه OECD در مورد عوامل مرتبط با توسعه دانشگاه ها و توسعه منطقه ای به چهار عامل اساسی اشاره دارد: ۱. توسعه فرهنگی، اجتماعی و زیست محیطی؛ ۲. ظرفیت سازی منطقه ای؛ ۳. نوآوری منطقه ای؛ ۴. تولید و توسعه سرمایه انسانی و مهارت.

بررسی ها نشان می دهند روند توسعه دانشگاه ها در دنیا به سوی بازتعریفی از نقش دانشگاه ها (جیونا، ۱۹۶۶) و شکل گیری پارادایم جدیدی از مفهوم توسعه و برنامه ریزی در حال حرکت است. در کل با توجه به این مطالعات می توان مفهوم کیفیت را فرآیندی سیستمی و کل نگر به منظور سازماندهی و هدایت فعالیتها و کارکردهای سیستم دانشگاه (آموزشی، پژوهشی و خدماتی) و توسعه و بهبود قابلیت ها و ظرفیت های لازم متناسب با شرایط محیطی، نیازها و تقاضای آن و نیز متناسب با مقتضیات درونی دانشگاه بدانیم که برنامه ریزی آن

در تعامل پویا با محیط بوده و خطوط کلی حرکت دانشگاه را با رویکرد راهبردی و براساس تشخیص وضعیت دانشگاه مشخص می نماید.

هرچند برنامه ریزی آموزش عالی به منظور عرضه نیروی انسانی متخصص و ماهر از توجه خاصی هم در کشورهای پیشرفته و هم در کشورهای در حال توسعه برخوردار است، با این وجود هم زمان با این روند توجه به کمبود نیروی انسانی متخصص و با صلاحیت، نگرانی هایی نیز درمورد عرضه وسیع فارغ التحصیلان در بسیاری از کشورها با توجه به رکود بسترهای اقتصادی و عوامل وابسته به آن و کاهش نرخ اشتغال بوجود آمده است. در طی دو دهه گذشته در کشور ما نیز این روند دنبال شده و دانشگاه های کشور در این مدت از رشد کمی چشمگیری برخوردار شده اند و به دلیل کمبود نیروی انسانی متخصص در برهه ای از زمان، دانشگاه های متعددی بدون توجه به نیازهای درازمدت جامعه و امکانات و سطح کمی و کیفی آنها تاسیس و گسترش یافته اند و دانشگاه های با سابقه نیز ظرفیت خود را به طور نامتناسب افزایش داده اند (دباغ، ۱۳۸۹). با این حال در مطالعات ذکر شده نیز تنها به برخی عوامل و ابعاد توجه شده است و این عوامل و مؤلفه ها نیز با توجه به وضعیت توسعه سیستم دانشگاه های کشور ما دچار نقصان است و به نقش عوامل اساسی مانند شناخت سیستم دانشگاه، شیوه سازماندهی و هدایت آن و در نهایت توسعه متوازن و متعادل با توجه به ظرفیت ها و منابع کم تر پرداخته شده است. توجه به این مطالب و نظر به تأکید برخی از اسناد بالادستی از جمله نقشه جامع علمی کشور از آنجا که گسترش دانشگاه ها و مؤسسات آموزش عالی در کشور در دهه گذشته بدون توجه به کارکردها، چالش های موجود و توجه به مسأله ارتقای کیفیت عوامل دانشگاهی و تعالی آنها صورت گرفته است (دباغ، ۱۳۸۹، مهرعلیزاده و صالحی عمران، ۱۳۸۳، یمنی، ۱۳۸۷، فرجادی، ۱۳۸۹، نیلی پور طباطبایی، ۱۳۸۷).

مدیریت شهری

فصلنامه مدیریت شهری
Urban Management
شماره ۴۲ بهار ۹۵
No.42 Spring 2016

۲۷۷

جدول ۱. مؤلفه های بعد محیطی - اکولوژی در فرهنگ کیفیت

محیط اقتصادی	بعد محیطی - اکولوژی
محیط اجتماعی	
محیط فرهنگی	
محیط تکنولوژیکی	
محیط سیاسی	
محیط قانونی	
محیط جغرافیایی	
ارتباط با دولت	
ارتباط با دانشگاههای دیگر	
مشتریان	

روش تحقیق

این پژوهش از لحاظ هدف، توصیفی است؛ زیرا محقق قصد دارد باورها، سیاستها و عواملی که به پدیده موردنظر شکل می دهند و آنرا پردازش می کنند را شناسایی نماید. از لحاظ نتیجه؛ توسعه ای است، زیرا با شناسایی عوامل مؤثر قصد این است که نحوه ارتباط بین عوامل مؤثر شناسایی شود و مدل مطلوبی از فرهنگ کیفیت در دانشگاه آزاد اسلامی ترسیم گردد. هدف از تحقیق توسعه ای، مدل سازی و مشخص نمودن ارتباط بین عوامل مؤثر بر یک پدیده است. از لحاظ زمان تحقیق تک مقطعی است. استراتژی تحقیق به صورت پیمایشی می باشد چون محقق بدنبال یافتن پاسخ برای عوامل مؤثر بر فرهنگ کیفیت می باشد و تحقیق از نوع همبستگی - علی می باشد.

جامعه و نمونه آماری

با توجه به مراحل موجود در روش شناسی تحقیق، می توان دو جامعه آماری را برای این پژوهش لحاظ کرد.

الف) جامعه آماری خبرگان اول: این جامعه به منظور جرح و تعدیلات و تصدیق مولفه های فرهنگ کیفیت، متناسب با شرایط و امکانات بالقوه، روایی

زمانی که از سیستم دانشگاهی و کیفیت آن صحبت می شود، شناسایی نیروهای مؤثر در این مفهوم ضروری می نماید. محیط سیستم دانشگاهی را شامل سطوح منطقه ای، ملی و بین المللی می دانند. توجه به این سطوح در تحلیل عملکرد دانشگاه اساسی است. از طرف دیگر با طرح دیدگاه ها و نظریه های مختلف از جمله نظریه سیستمی و نظریه پیچیدگی و نظریه های توسعه و طبق مطالعات صورت گرفته و تجارب نظام های دانشگاهی دنیا (گراو، ۲۰۰۹، صالحی عمران، ۱۳۹۱، OECD، کلمن و کورت، ۱۹۹۳، سوفن و آریا، ۲۰۰۹).

در مورد شناخت عناصر دانشگاه، می توان عوامل اساسی مؤثر در توسعه دانشگاه ها را به صورت سیستمی که در آن عوامل و نیروهای درونی و بیرونی در تعامل با هم هستند بررسی نمود. این سیستم در بستر محدودیت هایی کار می کند که هم درونی هستند و هم بیرونی، یعنی هم منشاء سازمانی دارند و هم منشاء بیرونی (یمنی، ۱۳۹۱). در این چارچوب محیط درون و بیرون دانشگاه و زمینه ملاک عمل بوده و عوامل مؤثر در این محیط ها که می تواند مبنای برنامه ریزی و مدیریت توسعه دانشگاهی باشد، تحلیل و بررسی می شود.

مدیریت شهری

فصلنامه مدیریت شهری
Urban Management
شماره ۴۲ بهار ۹۵
No.42 Spring 2016

۲۷۸

پرسشنامه‌ها و در نهایت روایی کلی پرسشنامه تحقیق تعریف می‌گردند. اعضای این جامعه را اعضای هیئت علمی رشته مدیریت و علوم تربیتی با بیش از ده سال سابقه تدریس و تحقیق که دارای تخصص اجرایی با ۵ سال سابقه خدمت به بالا و یا تحقیقاتی در زمینه رفتار سازمانی و مدیریت فرهنگی می‌باشند، تشکیل می‌دهند. تعداد اعضای این جامعه اندک بوده و شامل افراد در دسترس می‌باشد.

ب) جامعه آماری خبرگان دوم: جامعه آماری اعضای هیأت علمی و مدعو واحدهای دانشگاه‌های آزاد اسلامی استان تهران در کلیه گرایش‌های دو رشته مدیریت و علوم تربیتی رشته علوم تربیتی می‌باشد که تعداد آنها ۷۲۰ نفر می‌باشد. با توجه به طبقه‌بندی موجود در بخش جامعه پژوهشی و آماری تحقیق، برای هر طبقه، از روش نمونه‌گیری متناسب با آن طبقه استفاده شده است.

ج) نمونه آماری خبرگان اول: تعداد اعضای این نمونه، اندک بوده و شامل افراد در دسترس می‌باشند. این گروه شامل افراد زیر می‌باشد:

۱. اساتید راهنما و مشاور (۳ نفر).
۲. نظرات شش نفر از خبرگان مدیریت که دارای تحصیلات تکمیلی هستند.
۳. نظرات شش نفر از روسای دانشگاه که در پست ریاست دانشگاه مشغول به کار هستند و سابقه خدمت آنها از ۵ سال بیشتر است.

د) نمونه آماری: از آنجایی که موضوع تحقیق از موضوعات جدید و تازه مطرح شده در مدیریت می‌باشد و تعداد افراد پاسخ‌دهنده مطلوب و مرتبط برای پاسخگویی محدود می‌باشد، سعی می‌شود تعداد پاسخ‌دهندگان را معیارهای مطرح شده در جامعه آماری، بر اساس قابلیت پاسخدهی نرم افزار لیزرل تعیین کنیم. نمونه پاسخ‌دهنده در بخش پیمایش تحقیق براساس فرمول کوکران ۲۵۵ نفر مشارکت داشته‌اند.

این تحقیق در دانشگاه آزاد اسلامی صورت گرفته است و بعلاوه جدید بودن موضوع آن در فرهنگ،

سعی شده است که ابتدا با کمک تحلیل عاملی اکتشافی برای هر یک از ابعاد فرعی در مدل ارائه شده، شاخص‌های اصلی در هر یک از ابعاد را شناسایی کنیم. سپس برای تأیید مدل از روش تحلیل عاملی تأییدی استفاده شده است.

روش آزمون و تحلیل‌های آماری

در این تحقیق از تحلیل عاملی اکتشافی در جهت سنجش روایی از نوع واگرا استفاده گردیده است. همچنین جهت آزمودن مدل‌های اندازه‌گیری و اطمینان از صحت آنها از تحلیل عاملی تأییدی (روایی همگرا) استفاده شده است. در تحلیل عاملی تأییدی پژوهشگر بدنبال تهیه مدلی است که فرض می‌شود داده‌های تجربی را بر پایه چند پارامتر بسیار اندک، توصیف، تبیین یا توجیه می‌کند. تحلیل عاملی (آزمون فرضیه) تعیین می‌کند که آیا داده‌ها با یک ساختار عاملی معین (که در فرضیه آمده) هماهنگ هستند یا نه.

با استفاده از تحلیل عاملی می‌توان مشخص نمود که آیا پرسشنامه شاخصهای موردنظر را اندازه‌گیری می‌کند یا خیر. در تحلیل عاملی باید سوالاتی که برای ارزیابی یک شاخص یا صفت خاص طرح شده‌اند دارای یک بار عاملی مشترک باشند و این عوامل معنی‌دار باشند. بنابراین کلیه سوالات پرسشنامه‌های این تحقیق که با استفاده از پرسشنامه‌های معتبر علمی طراحی شده بودند، ابتدا مورد تحلیل عاملی اکتشافی و سپس جهت معنی‌دار بودن مورد تحلیل عاملی تأییدی قرار گرفتند.

الف- آمار توصیفی

بعد محیطی-اکولوژی در فرهنگ کیفیت جدول ۱ نشان می‌دهد نمره مؤلفه اقتصادی از لحاظ کمترین و بیشترین مقدار داده‌ها در بازه ۱،۵ و ۵ قرار گرفته است که میانگین آن در بین اعضای هیأت علمی رشته علوم تربیتی استان تهران ۳،۵۷۴ و با انحراف معیار ۰،۷۷۵ نشان می‌دهد نمره این مؤلفه بیشتر از حد متوسط می‌باشد. میانگین و

جدول ۱. شاخص های مرکزی و پراکندگی مؤلفه های تحقیق بعد محیطی - اکولوژی

مجموع مربعات انحراف معیار	مجموع	احتمالات	توزیع نرمال	انحراف معیار	میانگین	بیشترین	کمترین	مؤلفه
۱۵۲,۲۰۲	۹۰۷,۹۴۴	۰,۱۴۸	۳,۸۱۴	۰,۷۷۵	۳,۵۷۴	۵	۱,۵	اقتصادی
۱۲۳,۰۷۸	۸۷۰,۰۰	۰,۰۰۰۱	۱۷,۳۱۱	۰,۶۸۷	۳,۴۲۵	۵	۱	اجتماعی
۱۷۹,۵۷۹	۹۴۲,۲۴۹	۰,۰۰۰۹	۱۳,۹۵۲	۰,۸۴۲	۳,۷۰۹	۵	۱	فرهنگی
۱۱۳,۰۰۴	۹۱۳,۴۳۱	۰,۲۳۶	۲,۸۸۷	۰,۶۶۸	۳,۵۹۶	۵	۲	تکنولوژیکی
۱۱۹,۹۹۴	۹۲۳,۱۳۹	۰,۰۰۱	۱۲,۴۳۶	۰,۶۶۸	۳,۶۳۴	۵	۲	سیاسی
۱۲۸,۵۲۱	۹۲۲,۸۳۳	۰,۰۰۴	۶,۴۳۶	۰,۷۱۲	۳,۶۳۳	۵	۲	قانونی
۹۸,۳۲۹	۹۳۰,۳۳۲	۰,۱۹۳	۳,۲۸۴	۰,۶۲۳	۳,۶۶۲	۵	۱,۵	جغرافیایی
۱۸۰,۷۷۳	۸۷۰,۲۵۰۰	۰,۰۰۴	۱۰,۷۳۵	۰,۸۴۵	۳,۴۲۶	۵	۱	ارتباط با دولت
۲۲۹,۹۸۵	۸۲۵,۶۶۶	۰,۲۰۷	۳,۱۴۶	۰,۹۵۳	۳,۲۵۰	۵	۱	ارتباط با دانشگاه ها
۱۰۹,۶۳۱	۹۳۰,۰۰	۰,۱۹	۷,۸۴۵	۰,۶۵۸	۳,۶۶۱	۵	۱,۵	مشتریان

داده های مربوط به سایر مؤلفه های بعد محیطی - اکولوژی در جدول ۱ ارائه شده که نشان میدهد نمره این مؤلفه ها نیز بیشتر از حد متوسط است. برای بررسی نرمال بودن مؤلفه های تحقیق در بعد محیطی مؤلفه اقتصادی، تکنولوژیکی، سیاسی، قانونی، ارتباط با سایر دانشگاهها و مشتریان از توزیع نرمال برخوردار هستند؛ اما سایر مؤلفه ها از توزیع نرمال برخوردار نیستند.

تجزیه و تحلیل واریانس و کوواریانس

جدول ۲ ضریب همبستگی بین متغیرهای بعد محیطی - اکولوژی را نشان می دهد. از طریق نتایج ناشی از نرم افزار مورد استفاده مواردی همچون کوواریانس، همبستگی، آزمون t ، و سطح احتمالی مربوط به داده های مؤلفه های تحقیق استخراج می شود. در این ارتباط از طریق ضرایب همبستگی دو به دو مؤلفه ها، و احتمال آزمون t مربوطه وجود یا عدم وجود ارتباط بین شاخص ها بدست می آید؛ بعنوان مثال ضریب همبستگی دو مؤلفه X_{31} و X_{32}

آزمون همسانی میانگین مؤلفه ها

با توجه به آزمون همسانی میانگین مؤلفه ها و براساس مقادیر آزمون آماره F که برابر با $9/44$ است و همچنین سطح احتمال $0/00$ از نظر این آزمون تفاوتی بین میانگین مؤلفه ها در بعد محیطی وجود ندارد. بعبارت دیگر همسان و از یکسانی برخوردار است. نتایج این آزمون در جدول ۴ نمایش داده شده است.

جدول ۲. ضرایب همبستگی مؤلفه های بعد محیطی - اکولوژی؛ ماخذ: یافته های تحقیق.

Covariance Analysis: Ordinary									
Date: 09/14/15 Time: 00:37									
Sample: 1 255									
Included observations: 255									
Degree-of-freedom corrected covariances									
Covariance									
Correlation									
t-Statistic									
X31	0.501855	1.000000							
	0.285999	0.482527							
X32	0.525280	1.000000							
	9.818785	0.0000							
X33	0.256189	0.100196	0.712745						
	0.391144	0.169110	1.000000						
	6.760267	2.729173	0.0000						
X34	0.160914	0.149075	0.180618	0.451158					
	0.308797	0.316246	0.318867	1.000000					
	5.164052	5.302327	5.351235	0.0000					
X35	0.243671	0.137244	0.222388	0.184816	0.482896				
	0.451979	0.281417	0.379069	0.396958	1.000000				
	8.059352	4.684737	6.515738	6.656668	0.0000				
X36	0.207390	0.193818	0.187832	0.096267	0.158917	0.387550			
	0.429405	0.443625	0.357387	0.235005	0.367350	1.000000			
	7.562854	7.873447	6.085672	3.845691	6.262292	0.0000			
X37	0.198477	0.188371	0.096962	0.164521	0.256953	0.115489	0.507562		
	0.359094	0.376751	0.161210	0.343805	0.519018	0.260349	1.000000		
	8.119937	8.469280	2.598178	5.823543	9.656202	4.289507	0.0000		
X38	0.250500	0.268830	0.128284	0.212797	0.231697	0.286538	0.249233	0.719684	
	0.380609	0.451535	0.179115	0.373446	0.393028	0.542559	0.412374	1.000000	
	6.546889	8.049403	2.896836	6.403331	8.798595	10.27352	7.198886	0.0000	
X39	0.225562	0.292307	0.144565	0.201712	0.222598	0.191649	0.163178	0.352401	0.911588
	0.304916	0.436238	0.179460	0.314535	0.335503	0.322435	0.239853	0.435078	1.000000
	5.085122	7.711221	2.901587	5.270478	5.664832	5.418013	3.930509	7.685913	0.0000
X310	0.235093	0.180300	0.268278	0.189316	0.208307	0.169477	0.186811	0.203207	0.232976
									0.432071

جدول ۳. ضرایب همبستگی مؤلفه های بعد محیطی از منظر دیگر؛ ماخذ: یافته های تحقیق.

Principal Components Analysis										
Date: 09/14/15 Time: 00:38										
Sample: 1 255										
Included observations: 255										
Computed using: Ordinary correlations										
Extracting 10 of 10 possible components										
Eigenvalues: (Sum = 10, Average = 1)										
Number	Value	Difference	Proportion	Cumulative Value	Cumulative Proportion					
1	4.323139	3.252332	0.4323	4.323139	0.4323					
2	1.070807	0.157344	0.1071	5.393946	0.5394					
3	0.913463	0.137563	0.0913	6.307408	0.6307					
4	0.775899	0.081820	0.0776	7.083308	0.7083					
5	0.694079	0.081588	0.0694	7.777387	0.7777					
6	0.612492	0.103071	0.0612	8.389879	0.8390					
7	0.506421	0.113759	0.0509	8.896299	0.8899					
8	0.395682	0.007325	0.0396	9.294961	0.9295					
9	0.388337	0.071636	0.0388	9.683299	0.9683					
10	0.316701	---	0.0317	10.00000	1.0000					
Eigenvectors (loadings):										
Variable	PC 1	PC 2	PC 3	PC 4	PC 5	PC 6	PC 7	PC 8	PC 9	PC 10
X31	0.342241	0.066383	0.208294	-0.322917	-0.448514	-0.027470	0.494274	-0.368339	0.204526	0.327217
X32	0.327112	-0.382843	0.165774	-0.061603	-0.511731	-0.202818	-0.090485	0.381155	-0.162422	-0.481977
X33	0.257170	0.646151	0.342733	0.076050	0.092395	0.052081	-0.038186	0.405588	0.432989	-0.168584
X34	0.291658	0.168871	-0.338606	0.528795	0.023962	-0.607964	0.254820	0.066415	-0.156567	0.187596
X35	0.337405	0.224336	-0.332803	-0.188255	0.212970	0.408497	0.378637	-0.035242	-0.420578	-0.394854
X36	0.320993	-0.137337	0.461349	-0.240949	0.461510	-0.129987	-0.085020	0.190609	-0.425196	0.391104
X37	0.299112	-0.061116	-0.606380	-0.386559	-0.037050	0.051850	-0.318500	0.320326	0.264884	0.333763
X38	0.335735	-0.377086	-0.000862	-0.010080	0.479987	-0.191033	0.000510	-0.354074	0.484086	-0.344088
X39	0.285871	-0.335947	0.068231	0.586566	-0.047717	0.599438	0.069356	0.120322	0.105079	0.254500
X310	0.351967	0.273893	0.032565	0.139414	-0.188325	0.059185	-0.651358	-0.519717	-0.215809	-0.026247
Ordinary correlations:										
	X31	X32	X33	X34	X35	X36	X37	X38	X39	X310
X31	1.000000									
X32	0.525280	1.000000								
X33	0.391144	0.169110	1.000000							
X34	0.308797	0.316246	0.318867	1.000000						
X35	0.451979	0.281417	0.379069	0.396958	1.000000					
X36	0.229405	0.443625	0.357387	0.235005	0.367350	1.000000				
X37	0.459094	0.376751	0.161210	0.343805	0.519018	0.260349	1.000000			
X38	0.380609	0.451635	0.179115	0.586566	0.059438	0.120322	0.105079	1.000000		

آزمون علیت گرنجری مؤلفه ها

براساس این آزمون وجود یا عدم وجود علیت بین مؤلفه ها مورد بررسی قرار می گیرد. آزمون فرضیه براساس آزمون علیت گرنجر بصورت زیر است:

X علت گرنجری Y نیست: H_0

Y علت گرنجری X نیست: H_1

برای تمامی مؤلفه های محیطی - اکولوژی، این آزمون صورت گرفته است که خروجی نرم افزار به صورت جدول ۵ ارائه می گردد. بطور کلی نتایج ناشی از این آزمون نشان می دهد که در سطح اطمینان ۹۵٪ علیت دیگری هستند و این خود نشان از وجود رابطه بین شاخص هاست به این

مدیریت شهری

فصلنامه مدیریت شهری
Urban Management

شماره ۴۲ بهار ۹۵
No.42 Spring 2016

۲۸۱

جدول ۴. جدول آزمون همسانی میانگین ها؛ ماخذ: یافته های تحقیق.

Test for Equality of Means Between Series				
Date: 09/14/15 Time: 00:38				
Sample: 1 255				
Included observations: 255				
Method	df	Value	Probability	
Anova F-test	(9, 2540)	9.448107	0.0000	
Welch F-test*	(9, 1034.09)	7.732637	0.0000	
*Test allows for unequal cell variances				
Analysis of Variance				
Source of Variation	df	Sum of Sq.	Mean Sq.	
Between	9	48.46598	5.385109	
Within	2540	1447.716	0.569967	
Total	2549	1496.182	0.586968	
Category Statistics				
Variable	Count	Mean	Std. Dev.	Std. Err. of Mean
X31	255	3.571349	0.775814	0.048583
X32	255	3.419608	0.701803	0.043949
X33	255	3.704898	0.844242	0.052869
X34	255	3.591231	0.671683	0.042062
X35	255	3.627996	0.694907	0.043517
X37	255	3.661431	0.622535	0.038985
X36	255	3.630718	0.712434	0.044614
X38	255	3.420588	0.848342	0.053125
X39	255	3.245749	0.954771	0.059790
X310	255	3.662745	0.657321	0.041163
All	2550	3.553631	0.766139	0.015172

معنا و مفهوم که تغییرات یکی ناشی از تغییرات دیگری است؛ یعنی علیت تغییرات هر کدام متأثر از تغییرات دیگری می باشد.

آمار توصیفی ابعاد اصلی فرهنگ کیفیت

جدول ۶ نشان می دهد نمره بعد روانشناختی- فرهنگی از لحاظ کمترین و بیشترین مقدار داده ها در بازه ۲,۷۵ و ۴,۷۵ قرار گرفته است که میانگین آن در بین افراد نمونه آماری ۳,۷۳۳ و با انحراف معیار ۰,۴۰۸ نشان می دهد نمره این مؤلفه بیشتر از حد متوسط می باشد. میانگین و داده های مربوط به سایر ابعاد فرهنگ کیفیت در جدول ۶ ارائه شده است که نشان می دهد نمره این ابعاد نیز بیشتر از حد متوسط است. برای بررسی نرمال بودن ابعاد فرهنگ کیفیت نتایج تحلیل نشان می دهد هر سه بعد از توزیع نرمال برخوردار هستند.

تجزیه و تحلیل واریانس و کوواریانس جدول ۷ ضریب همبستگی بین ابعاد رفتار فرهنگ کیفیت را نشان می دهد.

از طریق نتایج ناشی از نرم افزار مورد استفاده مواردی همچون کوواریانس، همبستگی، آزمون t، و

جدول ۵. آزمون گرنجر مؤلفه های بعد محیطی -

اکولوژی؛ ماخذ: یافته های تحقیق.

Pairwise Granger Causality Tests			
Date: 06/14/15 Time: 00:45			
Sample: 1 256			
Lags: 1			
Null Hypothesis:	Obs	F-Statistic	Prob.
X32 does not Granger Cause X31	254	1.72324	0.1905
X31 does not Granger Cause X32		6.70245	0.0102
X33 does not Granger Cause X31	254	0.01017	0.9188
X31 does not Granger Cause X33		0.23206	0.6304
X34 does not Granger Cause X31	254	1.93135	0.1656
X31 does not Granger Cause X34		5.79453	0.0166
X35 does not Granger Cause X31	254	2.92332	0.0885
X31 does not Granger Cause X35		0.92206	0.3379
X37 does not Granger Cause X31	254	0.22936	0.6324
X31 does not Granger Cause X37		20.5603	9.E-06
X36 does not Granger Cause X31	254	0.04171	0.8383
X31 does not Granger Cause X36		4.86318	0.0280
X38 does not Granger Cause X31	254	0.70787	0.4010
X31 does not Granger Cause X38		17.0337	5.E-05
X39 does not Granger Cause X31	254	0.28578	0.6086
X31 does not Granger Cause X39		14.5907	0.0002
X310 does not Granger Cause X31	254	0.20483	0.8512
X31 does not Granger Cause X310		5.56405	0.0191
X33 does not Granger Cause X32	254	0.16267	0.6871
X32 does not Granger Cause X33		2.26836	0.1333
X34 does not Granger Cause X32	254	5.50146	0.0186
X32 does not Granger Cause X34		14.7732	0.0002
X35 does not Granger Cause X32	254	1.32899	0.2501
X32 does not Granger Cause X35		3.75607	0.0537
X37 does not Granger Cause X32	254	0.18614	0.6685
X32 does not Granger Cause X37		27.3959	4.E-07
X36 does not Granger Cause X32	254	1.01358	0.3180
X32 does not Granger Cause X36		5.78072	0.0189
X38 does not Granger Cause X32	254	2.48700	0.1180
X32 does not Granger Cause X38		13.3611	0.0003
X39 does not Granger Cause X32	254	6.13555	0.0139
X32 does not Granger Cause X39		22.0844	4.E-06
X310 does not Granger Cause X32	254	2.38762	0.1236
X32 does not Granger Cause X310		2.26286	0.1338
X34 does not Granger Cause X33	254	8.20754	0.0045
X33 does not Granger Cause X34		0.57055	0.4508
X35 does not Granger Cause X33	254	0.00413	0.9488
X33 does not Granger Cause X35		0.43628	0.5134
X37 does not Granger Cause X33	254	0.53857	0.4637
X33 does not Granger Cause X37		1.15503	0.2835
X36 does not Granger Cause X33	254	0.03430	0.8532
X33 does not Granger Cause X36		0.01744	0.8950
X36 does not Granger Cause X33	254	0.29119	0.5899
X33 does not Granger Cause X36		2.15713	0.1432
X39 does not Granger Cause X33	254	0.40683	0.5242
X33 does not Granger Cause X39		0.02197	0.8823
X310 does not Granger Cause X33	254	0.04159	0.8386
X33 does not Granger Cause X310		9.29794	0.0025
X35 does not Granger Cause X34	254	0.21327	0.6446
X34 does not Granger Cause X35		2.27921	0.1324
X37 does not Granger Cause X34	254	2.36228	0.1256
X34 does not Granger Cause X37		5.80169	0.0167
X36 does not Granger Cause X34	254	1.88379	0.1711
X34 does not Granger Cause X36		0.00148	0.9693
X38 does not Granger Cause X34	254	6.05277	0.0146
X34 does not Granger Cause X38		3.63806	0.0576
X39 does not Granger Cause X34	254	8.46497	0.0039
X34 does not Granger Cause X39		5.29245	0.0222
X310 does not Granger Cause X34	254	1.67593	0.1967
X34 does not Granger Cause X310		0.09783	0.7547
X37 does not Granger Cause X35	254	0.00385	0.9506
X35 does not Granger Cause X37		14.4290	0.0002
X36 does not Granger Cause X35	254	0.42341	0.5158
X35 does not Granger Cause X36		5.05879	0.0254
X38 does not Granger Cause X35	254	0.47095	0.4932
X35 does not Granger Cause X38		6.01728	0.0148
X39 does not Granger Cause X35	254	0.23471	0.6285
X35 does not Granger Cause X39		0.01126	0.9156
X310 does not Granger Cause X35	254	0.30770	0.5796
X35 does not Granger Cause X310		0.28052	0.5936
X38 does not Granger Cause X37	254	10.0671	0.0017
X37 does not Granger Cause X38		2.79293	0.0965
X38 does not Granger Cause X37	254	1.11421	0.2922
X37 does not Granger Cause X38		1.00097	0.3160
X39 does not Granger Cause X37	254	1.91215	0.1680
X37 does not Granger Cause X39		3.54939	0.0607
X310 does not Granger Cause X37	254	9.85183	0.0021
X37 does not Granger Cause X310		4.69231	0.0312
X38 does not Granger Cause X36	254	1.84247	0.1759
X36 does not Granger Cause X38		0.37660	0.5400
X39 does not Granger Cause X36	254	9.69919	0.0021
X36 does not Granger Cause X39		0.29304	0.5888
X310 does not Granger Cause X36	254	0.02351	0.8782
X36 does not Granger Cause X310		0.67850	0.4109
X39 does not Granger Cause X36	254	8.84219	0.0094
X36 does not Granger Cause X39		5.80431	0.0167
X310 does not Granger Cause X38	254	2.29676	0.1332
X38 does not Granger Cause X310		0.48363	0.4873
X39 does not Granger Cause X38	254	1.69704	0.1939
X38 does not Granger Cause X39		0.03678	0.8501

سطح احتمالی مربوط به ابعاد این فرهنگ استخراج می شود. بعنوان مثال ضریب همبستگی دو مؤلفه avx_1 و avx_2 نمایانگر وجود ارتباط معنادار بین این دو مؤلفه ها است. می توان گفت اولاً این ارتباط مثبت و همسو است و دوم اینکه درجه همبستگی این دو شاخص برابر با $0/69$ می باشد که نشانگر وجود ارتباط مطلوب بین این دو می باشد. جدول (۸) از منظر دیگر این رابطه را نشان می دهد.

آزمون همسانی میانگین متغیرها

با توجه به آزمون همسانی میانگین متغیرها و براساس مقادیر آزمون آماره F که برابر با $9/13$ است و همچنین سطح احتمال $0/01$ از نظر این آزمون تفاوتی بین میانگین ابعاد این فرهنگ وجود ندارد. بعبارت دیگر همسان و از یکسانی برخوردار است. نتایج این آزمون در جدول (۹) نمایش داده شده است.

آزمون علت گرنجر مؤلفه ها

براساس این آزمون وجود یا عدم وجود علت بین متغیرهای مورد بررسی قرار می گیرد. آزمون فرضیه براساس آزمون علت گرنجر بصورت زیر است:

$$X \text{ علت گرنجر } Y \text{ نیست: } H_0$$

$$Y \text{ علت گرنجر } X \text{ نیست: } H_1$$

برای تمامی ابعاد فرهنگ کیفیت، این آزمون صورت گرفته است که خروجی نرم افزار به صورت جدول ۱۰ ارائه می گردد.

بطور کلی نتایج ناشی از این آزمون نشان می دهد که در سطح اطمینان $0/95$ علت دیگری هستند و این خود نشان از وجود رابطه بین شاخص هاست به این معنا و مفهوم که تغییرات یکی ناشی از تغییرات دیگری است؛ یعنی علت تغییرات هر کدام متأثر از تغییرات دیگری می باشد.

ب- آماراستنباطی

تحلیل عاملی اکتشافی بعد محیطی-اکولوژی

برای روایی سازه واگرا، از روش تحلیل عاملی اکتشافی به شیوه مؤلفه های اصلی با چرخش واریماکس استفاده شده است. مقدار شاخص

مدیریت شهری

فصلنامه مدیریت شهری
Urban Management
شماره ۴۲ بهار ۹۵
No.42 Spring 2016

۲۸۳

جدول ۶. شاخص های مرکزی و پراکندگی ابعاد تحقیق؛ ماخذ: یافته های تحقیق.

ابعاد	کمترین	بیشترین	میانگین	انحراف معیار	توزیع نرمال	احتمالات	مجموع	مجذور مجموع انحراف معیار
روانشناختی- فرهنگی	۲,۵۷۲	۴,۷۵۸	۳,۷۳۳	۰,۴۰۸	۱,۹۰۱	۰,۳۸۶	۹۵۱,۹۶۳	۴۲,۳۱۳
ساختاری- مدیریتی	۲,۱۶۲	۴,۹۱۶	۳,۶۴۷	۰,۵۱۹	۰,۴۴۶	۰,۷۹۹	۹۳۰,۰۰۳	۶۸,۵۹۳
محیطی-اکولوژی	۲,۰۸۳	۴,۹۰۰	۳,۵۵۳	۰,۴۸۸	۰,۱۴۰	۰,۹۳۲	۹۰۶,۱۷۶	۶۰,۶۲۸
مشاهدات	۲۵۵							

مدیریت شهری

فصلنامه مدیریت شهری
Urban Management
شماره ۴۲ بهار ۹۵
No.42 Spring 2016

۲۸۴

کفایت نمونه برداری بعد محیطی، ۰/۸۵۸ می باشد. همچنین معنادار بودن مشخصه کرویت بارتلت، حاکی از وجود شرایط مناسب جهت اجرای تحلیل عاملی بود.

بر اساس تحلیل مولفه های اصلی و چرخش واریماکس در تحلیل عاملی اکتشافی، ۱۰ عامل (مولفه) شناسایی شدند که به تبع آن گویه هایی که از این عامل ها (مولفه ها) پشتیبانی می کنند در جدول ۱۲ ارائه شده است.

نامگذاری عامل ها

۱- عامل یکم با ۴ سوال همبستگی قوی دارد و تحت عنوان «عوامل اقتصادی» نامگذاری شد.

۲- عامل دوم با ۴ سوال همبستگی قوی دارد و تحت عنوان «عوامل اجتماعی» نامگذاری شد.

۳- عامل سوم با ۳ سوال همبستگی قوی دارد و تحت عنوان «عوامل فرهنگی» نامگذاری شد.

۴- عامل چهارم با ۳ سوال همبستگی قوی دارد و تحت عنوان «عوامل تکنولوژیکی» نامگذاری شد.

۵- عامل پنجم با ۳ سوال همبستگی قوی دارد و تحت عنوان «عوامل سیاسی» نامگذاری شد.

۶- عامل ششم با ۲ سوال همبستگی قوی دارد و تحت عنوان «عوامل قانونی» نامگذاری شد.

۷- عامل هفتم با ۴ سوال همبستگی قوی دارد و تحت عنوان «وضعیت جغرافیایی» نامگذاری شد.

۸- عامل هشتم با ۳ سوال همبستگی قوی دارد و تحت عنوان «ارتباط با دولت» نامگذاری شد.

۹- عامل نهم با ۲ سوال همبستگی قوی دارد و تحت عنوان «ارتباط با دانشگاهی دیگر» نامگذاری شد.

۱۰- عامل دهم با ۴ سوال همبستگی قوی دارد و تحت عنوان «مشتري» نامگذاری شد.

تحلیل عاملی تاییدی بعد محیطی-اکولوژی

لازم به ذکر است که برای اینکه مدل اندازه گیری یا همان تحلیل عاملی تاییدی، تأیید شود، اولاً باید شاخص های آن برازش مناسبی داشته باشند و ثانياً مقادیر t -value ضرایب استاندارد آن باید معنی دار باشند. اگر مقدار کم، نسبت به درجه آزادی (df) کوچکتر از ۳، RMSE کوچکتر از ۰,۰۸ (کمتر از ۰,۱۰ قابل قبول و مناسب) و نیز GFI و NFI بزرگتر از ۹۰٪ باشند، می توان نتیجه گرفت که مدل برازش بسیار مناسبی دارد. مقادیر t نیز اگر از ۱,۹۶ بزرگتر یا از ۱,۹۶- کوچکتر باشند، در سطح اطمینان ۹۹٪ معنی دار خواهند بود. شکل زیر خروجی لیزرل درباره ضرایب استاندارد مولفه های عوامل اقتصادی، عوامل اجتماعی، عوامل فرهنگی، عوامل تکنولوژیکی، عوامل سیاسی، عوامل قانونی، وضعیت جغرافیایی، ارتباط با دولت، ارتباط با دانشگاهی دیگر و مشتري از بعد محیطی-اکولوژی را نشان می دهد.

جدول ۷. ضرایب همبستگی ابعاد روانشناختی و فرهنگی، ساختاری و مدیریتی، محیطی؛ ماخذ: یافته های تحقیق.

Covariance Analysis: Ordinary Date: 09/14/15 Time: 00:19 Sample: 1 255 Included observations: 255 Degree-of-freedom corrected covariances			
Covariance Correlation t-Statistic Probability	AVX1	AVX2	AVX3
AVX1	0.166587 1.000000 ----- -----		
AVX2	0.146767 0.691960 15.24553 0.0000	0.270055 1.000000 ----- -----	
AVX3	0.119286 0.598198 11.87363 0.0000	0.193533 0.762265 18.73200 0.0000	0.238696 1.000000 ----- -----

جدول ۸. ضرایب همبستگی بین ابعاد فرهنگ کیفیت از منظر دیگر؛ ماخذ: یافته های تحقیق.

Principal Components Analysis Date: 09/14/15 Time: 00:23 Sample: 1 255 Included observations: 255 Computed using: Ordinary correlations Extracting 3 of 3 possible components					
Eigenvalues: (Sum = 3, Average = 1)					
Number	Value	Difference	Proportion	Cumulative Value	Cumulative Proportion
1	2.370460	1.960419	0.7902	2.370460	0.7902
2	0.410041	0.190542	0.1367	2.780501	0.9268
3	0.219499	---	0.0732	3.000000	1.0000
Eigenvectors (loadings):					
Variable	PC 1	PC 2	PC 3		
AVX1	0.554623	0.789778	0.262000		
AVX2	0.600450	-0.161881	-0.783106		
AVX3	0.576067	-0.591647	0.564005		

نمودار ۲ خروجی لیزرل درباره حالت معنی داری مولفه های عوامل اقتصادی، عوامل اجتماعی، عوامل فرهنگی، عوامل تکنولوژیکی، عوامل سیاسی، عوامل قانونی، وضعیت جغرافیایی، ارتباط با دولت، ارتباط با دانشگاهی دیگر و مشتری از بعد محیطی- اکولوژی را نشان می دهد.

مقادیر نیز اگر از ۱,۹۶ بزرگتر یا از ۱,۹۶- کوچکتر باشند، در سطح اطمینان ۹۹ % معنی دار خواهند بود. در اینجا تمامی مقادیر نیز خارج از بازه ی ۱,۹۶ و ۱,۹۶- می باشند که حاکی از معنی دار بودن در سطح اطمینان ۹۹ % ابعاد با گویه ها می باشد. سؤال اساسی مطرح شده این است که آیا این

مدیریت شهری

فصلنامه مدیریت شهری
Urban Management
شماره ۴۲ بهار ۹۵
No.42 Spring 2016

۲۸۵

جدول ۹

Test for Equality of Means Between Series				
Date: 09/14/15 Time: 00:21				
Sample: 1 255				
Included observations: 255				
Method	df	Value	Probability	
Anova F-test	(2, 762)	9.135680	0.0001	
Welch F-test*	(2, 502.267)	10.18209	0.0000	
*Test allows for unequal cell variances				
Analysis of Variance				
Source of Variation	df	Sum of Sq.	Mean Sq.	
Between	2	4.113115	2.056557	
Within	762	171.5358	0.225113	
Total	764	175.6490	0.229907	
Category Statistics				
Variable	Count	Mean	Std. Dev.	Std. Err. of Mean
AVX1	255	3.733192	0.408151	0.025559
AVX2	255	3.647074	0.519668	0.032543
AVX3	255	3.553631	0.488566	0.030595
All	765	3.644632	0.479486	0.017336

مدیریت شهری

فصلنامه مدیریت شهری
Urban Management

شماره ۴۲ بهار ۹۵
No.42 Spring 2016

۲۸۶

جدول ۱۰. آزمون گرنجر ابعاد اصلی فرهنگ کیفیت؛ مآخذ: یافته های تحقیق.

Pairwise Granger Causality Tests			
Date: 09/14/15 Time: 00:21			
Sample: 1 255			
Lags: 1			
Null Hypothesis:	Obs	F-Statistic	Prob.
AVX2 does not Granger Cause AVX1	254	9.50697	0.0023
AVX1 does not Granger Cause AVX2		3.11102	0.0790
AVX3 does not Granger Cause AVX1	254	2.19707	0.1395
AVX1 does not Granger Cause AVX3		0.52130	0.4710
AVX3 does not Granger Cause AVX2	254	0.60262	0.4383
AVX2 does not Granger Cause AVX3		4.30577	0.0390

جدول ۱۱. اندازه KMO و آزمون کروییت بارتلت آزمون

۰/۸۵۸	آزمون KMO (مقیاس کفایت نمونه برداری)	
۳/۸۶۰	تخمین خی دو	آزمون کروییت بارتلت
۵۲۸	درجه آزادی	
۰/۰۰۰	سطح معناداری	

جدول ۱۲. ماتریس عاملی پس از چرخش به شیوه واریماکس؛ مآخذ: یافته های تحقیق.

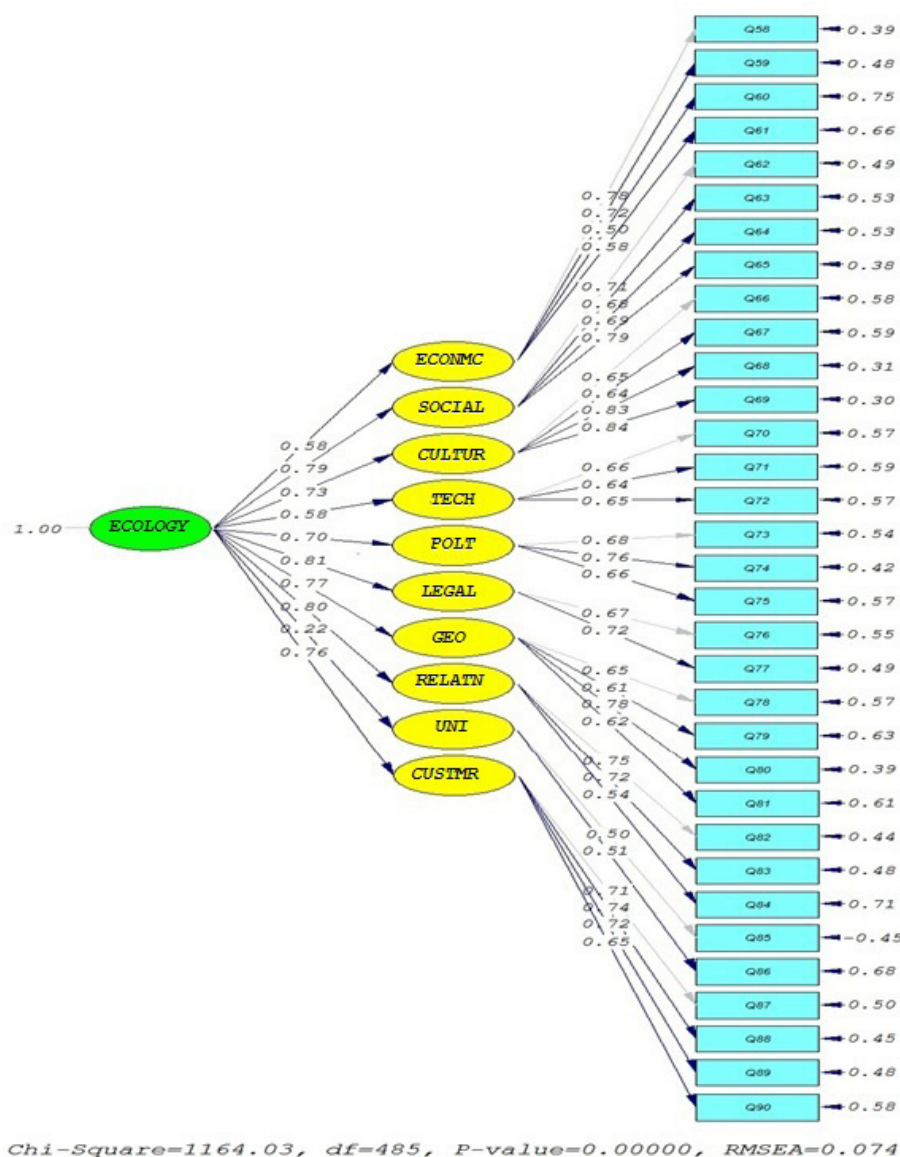
شماره گویه ها	عامل ۱ (اقتصادی)	عامل ۲ (اجتماعی)	عامل ۳ (فرهنگی)	عامل ۴ (تکنولوژیکی)	عامل ۵ (سیاسی)	عامل ۶ (قانونی)	عامل ۷ (جغرافیایی)	عامل ۸ (دولت)	عامل ۹ (دانشگاه)	عامل ۱۰ (مشتری)
۵۸	۰.۶۳۸									
۵۹	۰.۶۶۹									
۶۰	۰.۵۶۸									
۶۱	۰.۶۱۳									
۶۲		۰.۵۶۳								
۶۳		۰.۶۴۰								
۶۴		۰.۶۹۸								
۶۵		۰.۷۱۴								
۶۶			۰.۶۲۸							
۶۷			۰.۶۶۱							
۶۸			۰.۸۱۷							
۶۹			۰.۷۴۵							
۷۰				۰.۵۶۶						
۷۱				۰.۷۳۸						
۷۲				۰.۷۶۱						
۷۳					۰.۶۷۴					
۷۴					۰.۷۶۱					
۷۵					۰.۶۷۲					
۷۶						۰.۶۷۴				
۷۷						۰.۷۶۱				
۷۸							۰.۶۹۸			
۷۹							۰.۶۶۴			
۸۰							۰.۷۶۵			
۸۱							۰.۵۵۳			
۸۲								۰.۶۹۸		
۸۳								۰.۷۵۰		
۸۴								۰.۷۰۶		
۸۵									۰.۸۴۲	
۸۶									۰.۸۶۴	
۸۷										۰.۷۳۴
۸۸										۰.۶۸۹
۸۹										۰.۷۲۱
۹۰										۰.۶۴۸

مدیریت شهری

فصلنامه مدیریت شهری
Urban Management
شماره ۴۲ بهار ۹۵
No.42 Spring 2016

۲۸۷

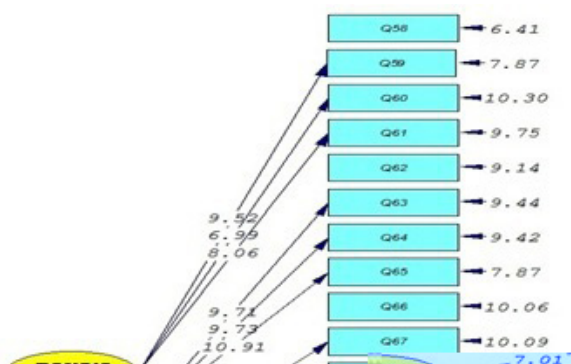
مدل اندازه گیری؛ مناسب است؟ برای پاسخ به این پرسش بایستی آماره و سایر معیارهای مناسب بودن برازش مدل مورد بررسی قرار گیرد. جدول ضرایب استاندارد، مقادیر t و شاخص های برازش را نشان می دهد. با نگاهی با نتایج خروجی لیزرل، ملاحظه می شود

نمودار ۱. حالت ضرایب استاندارد مولفه های عوامل اقتصادی، عوامل اجتماعی، عوامل فرهنگی، عوامل تکنولوژیکی، عوامل سیاسی، عوامل قانونی، وضعیت جغرافیایی، ارتباط با دولت، ارتباط با دانشگاهی دیگر و مشتری؛ ماخذ: یافته های تحقیق.

که مدل اندازه گیری عوامل محیطی-اکولوژیمدل مناسبی است چون که مقدار کای دو، مقدار RMSEA کمتر از ۱۰٪ و نسبت کای دو به درجه آزادی آن کمتر از ۳ و نیز مقدار CFI و GFI و NFI آن بالای ۹۰ درصد است. کلیه مقادیر t نیز معنی دار می باشند. با توجه به بارهای عاملی بدست آمده از سازه های تحقیق در مرتبه اول همگی در سطح خطای ۵ درصد آزمون شده اند و تمامی بارهای عاملی در سطح ۰/۹۵ (آماره t در خارج از بازه ۱/۹۶- تا ۱/۹۶+) توانسته اند سهم معناداری را در اندازه گیری سازه مورد نظر ایجاد نمایند. شاخصی که بار عاملی بالاتری را داشته باشد سهم بیشتری در اندازه گیری سازه مربوطه ایفا می کند. لذا نتایج بدست آمد آنچه محقق قصد اندازه گیری آن را داشته است

خطای ۵ درصد آزمون شده اند و تمامی بارهای عاملی در سطح ۰/۹۵ (آماره t در خارج از بازه ۱/۹۶- تا ۱/۹۶+) توانسته اند سهم معناداری را در اندازه گیری سازه مورد نظر ایجاد نمایند. شاخصی که بار عاملی بالاتری را داشته باشد سهم بیشتری در اندازه گیری سازه مربوطه ایفا می کند. لذا نتایج بدست آمد آنچه محقق قصد اندازه گیری آن را داشته است

نمودار ۲. حالت معنی داری مولفه های عوامل اقتصادی، عوامل اجتماعی، عوامل فرهنگی، عوامل تکنولوژیکی، عوامل سیاسی، عوامل قانونی، وضعیت جغرافیایی، ارتباط با دولت، ارتباط با دانشگاهی دیگر و مشتری از بعد محیطی-اکولوژی

جدول ۱۲. شاخص های برازش مولفه های عوامل اقتصادی، عوامل اجتماعی، عوامل فرهنگی، عوامل تکنولوژیکی، عوامل سیاسی، عوامل قانونی، وضعیت جغرافیایی، ارتباط با دولت، ارتباط با دانشگاهی دیگر و مشتری

	/Df	RMSEA	CFI	GFI	NFI
۱۱۶۴,۰۳	۲/۴۰	۰,۰۷۴	۰,۹۳	۰,۹۸	۰,۹۵

با استفاده از این ابزار محقق شده است.

نتیجه گیری و جمع بندی

هرچند برنامه ریزی آموزش عالی به منظور عرضه نیروی انسانی متخصص و ماهر از توجه خاصی هم در کشورهای پیشرفته و هم در کشورهای در حال توسعه برخوردار است، با این وجود هم زمان با این روند توجه به کمبود نیروی انسانی متخصص و با صلاحیت، نگرانی هایی نیز در مورد عرضه وسیع فارغ التحصیلان در بسیاری از کشورها با توجه به رکود بسترهای اقتصادی و عوامل وابسته به آن و کاهش نرخ اشتغال بوجود آمده است. در طی دو دهه گذشته در کشور ما نیز این روند دنبال شده و دانشگاه های کشور در این مدت از رشد کمی چشمگیری برخوردار شده اند و به دلیل کمبود نیروی انسانی متخصص در برهه ای از زمان، دانشگاه های متعددی بدون توجه به نیازهای درازمدت جامعه و امکانات و سطح کمی و کیفی آنها تاسیس و گسترش یافته اند و دانشگاه های با سابقه نیز ظرفیت خود را به طور نامتناسب افزایش داده اند. نکته اصلی این است که محیط باید بستر ساز باشد. محیط از قبل، هنجارهایی در آن نهادینه باشد که کیفیت یک دال معنادار گردد. کیفیت امری بیرونی در محیط نیست. مفهوم آن را باید در سه ضلع مثلث فرهنگ کیفیت ساخت.

پیشنهادهای تحقیق

با توجه به نتایج حاصل از این تحقیق پیشنهادهایی به شرح ذیل ارائه می گردد:

۱. در بعد محیطی-اکولوژی، شاخص های (گویه) داشتن تعامل با دولت با هدف بهبود شرایط و وجود مراکز متعدد تصمیم گیری و توجه به انتظارات دانشجویان و اعضای دانشگاه به ترتیب از مولفه های ارتباط با دولت و مشتریان دارای بار عاملی بیشتری بودند که بیانگر اهمیت روابط مراکز دانشگاهی با محیط بیرونی و درونی خود دارد. لذا لازم است نسبت به ترمیم و بهبود روابط موجود و جاری اقدامات لازم انجام پذیرد.

۲. در ابعاد روانشناختی- فرهنگی، ساختاری- مدیریتی و محیطی- اکولوژی به ترتیب مولفه های رویکرد پداگوژی، ساختار سازمانی و مشتریان بیشترین بار عاملی را داشته اند که کاملاً منطبق بر نتایج حاصل از تعیین شاخص هایی است که بالاترین بار عاملی را داشته اند. بنابراین بر اساس این نتایج شاخص ها و مولفه ها در هر سه بعد در یک راستا تبیین گردیده اند. این نتیجه موید دو خروجی تحقیق است یعنی:

۱. (۲) در تحقیقات صورت گرفته در زمینه فرهنگ کیفیت بعد محیطی- اکولوژی که تا به حال در نظر گرفته نشده بود از اهمیت بسیار زیادی برخوردار می باشد که نتایج تحقیق هم از حیث مولفه ها و هم از حیث شاخص این مهم را تایید نمودند.

۲. (۲) روابط بیرونی و درونی مراکز دانشگاهی از بعد محیطی- اکولوژی که هم از نظر مولفه ها و هم از نظر شاخص ها استخراج گردید از مهمترین و تاثیر گذارترین عناصر فرهنگ کیفیت می باشد که لازم است نسبت به بهبود و ارتقا، روابط اقدامات اساسی صورت گیرد.

منابع و مأخذ

۱. بازرگان، ع (۱۳۸۶) ساختار سازی برای ارزیابی کیفیت نظام آموزش عالی ایران: از واقعیت تا آرمان، سومین همایش سالانه ارزیابی درونی، تهران.
۲. بازرگان، ع (۱۳۸۳) ارزشیابی آموزش عالی، دایرةالمعارف آموزش عالی.
۳. بازرگان، ع (۱۳۸۳) اعتبارسنجی در آموزش عالی، دایرةالمعارف آموزش عالی، شماره ۱.
۴. بازرگان، ع. (۱۳۸۲) ظرفیت سازی برای ارزیابی و ارتقای کیفیت نظام آموزش عالی، فصلنامه مجلس و پژوهش.
۵. بازرگان، ع. (۱۳۹۰) فرهنگ کیفیت و نقش آن در دستیابی به عملکرد مطلوب دانشگاهها، فصلنامه آموزشی مهندسی ایران، شماره ۱۳.
۶. پرداخچی، م، احمدی، غ. و آرومندی، ف. (۱۳۸۸) بررسی رابطه بین کیفیت زندگی کاری و فرسودگی

شغلی مدیران و معلمان، فصلنامه رهبری و مدیریت آموزشی، شماره ۳.

۷. معروفی، ی، کیامنش، ع، & مهرمحمدی، م. (۱۳۸۶) ارزشیابی کیفیت تدریس در آموزش عالی: بررسی برخی دیدگاه ها، فصلنامه مطالعات برنامه درسی.

8. Bazargan, A. (2002). Measuring Access to Higher Education and Higher Education Quality: A Case Study from Iran. 32 (3), 365 – 371.

9. Ehlers U. D., (2007), Quality Literacy Competencies for Quality Development in Education and e-Learning, Journal of Educational Technology & Society, Vol. 10, No. 2, pp. 96-108.

10. <http://www.emeraldinsight.com/action/doSearch?ContribStored=Ehlers%2C+U+D> Ehlers U. D., (2010), Changing Cultures in Higher Education, Moving Ahead to Future Learning, Springer Publication.

11. Handfield, R., & Soumen, G. (1994). Creating a quality culture through organizational change: a case analysis. Journal of International Marketing, 2 (3), 7-36.

مدیریت شهری

فصلنامه مدیریت شهری
Urban Management

شماره ۴۲ بهار ۹۵
No.42 Spring 2016

■ ۲۹۱ ■

مدیریت شهری

فصلنامه مدیریت شهری
Urban Management

شماره ۴۲ بهار ۹۵
No.42 Spring 2016

■ ۲۹۲ ■